

Олександра Валеріївна МАНДИЧ

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Державного біотехнологічного університету

ORCID ID: 0000-0002-4375-2208

E-mail: ol.mandych@gmail.com

Артем Олександрович НАУМЕНКО

доктор наук з державного регулювання, професор, професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету

ORCID ID: 0000-0003-1015-2457

E-mail: lajo@ukr.net

Тетяна Володимирівна УСТІК

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри маркетингу та логістики Сумського національного аграрного університету

ORCID ID: 0000-0001-9967-0669

E-mail: tanya_ustik@ukr.net

Інна Вікторівна НАУМЕНКО

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства, маркетингу та економічної теорії Луганського національного аграрного університету

ORCID ID: 0000-0003-0849-0510

E-mail: naum.inna.28@gmail.com

ФІНАНСУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЄКТІВ ЧЕРЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ТА КРЕДИТНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ

Мандич О. В., Науменко А. О., Устік Т. В., Науменко І. В. Фінансування бізнес-проектів через залучення інвестиційного та кредитного інструментарію. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 1. С. 135 – 142.

Анотація

Стаття присвячена дослідженню питань формування моделей фінансового забезпечення бізнес-проектів та визначенню ключових факторів успіху при створенні інвестиційної привабливості для різних груп учасників. Доведено, що теоретичний базис дослідження дозволяє розширювати предметну область та залучати ефект синергії, інтеграційні моделі та блокові алгоритми взаємодії між окремими учасниками формування фінансового ресурсу для бізнес-проектів (інвестиційного, кредитного) з одночасним розширенням застосування фінансових агрегатів. Представлено чинники впливу на побудову фінансових механізмів для бізнес-проектів, наведено фактори в розрізі позитивних та негативних наслідків, запропоновано окремі шляхи розвитку фінансових інструментів залучення ресурсів та можливостей нівелювання визначених ризиків та загроз. Окреслено важелі фінансування за різними групами, зокрема, в залежності від терміновості проекту, від галузевої приналежності та сфери бізнесу, від причетності учасників до державних чи комерційних організацій, від рівня конкурентоспроможності проекту, спроможності результативного освоєння фінансових ресурсів та рівня соціальної відповідальності бізнесу загалом. Результати дослідження представляють сутнісне наповнення та можливості прикладного використання базового інструментарію фінансових механізмів: проектного фінансування, банківського кредитування, інвестування та їх підвидів. Запропоновано механізми та алгоритми поєднання окремих інструментів з урахуванням стадій життєвого циклу та з можливостями долучення інвестицій в процесі провадження бізнес-проектів. Представлено на реальних прикладах більш інвестиційно привабливі сфери залучення фінансових інвестицій для вирішення нагальних питань виходу з кризи та забезпечення розвитку економічної системи країни й регіонів в існуючих умовах. Приділено увагу опрацюванню особливостей залучення фінансової під-

тримки через програми державної підтримки, грантові програми від вітчизняних та

закордонних організацій з розумінням їх актуалізації в сучасних умовах невизначеності та важливості розвитку соціально-орієнтованого підприємництва.

Ключові слова: бізнес-проект, фінансова система, проектне фінансування, інвестиційна привабливість, кредитний менеджмент, інтеграційні механізми, ресурсне забезпечення, результативність.

Oleksandra MANDYCH

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Finance, Banking and Insurance
Department, State Biotechnological University

Artem NAUMENKO

Doctor of Science in State Regulation, Professor, Professor of Management, Business and
Administration Department, State Biotechnological University

Tetyana USTIK

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of Marketing and Logistics
Department, Sumy National Agrarian University

Inna NAUMENKO

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Enterprise Economics,
Marketing and Economic Theory Department, Luhansk National Agrarian University

FINANCING BUSINESS PROJECTS WITH INVESTMENTS AND CREDIT INSTRUMENTS

Mandych O., Naumenko A., Ustik T., Naumenko I. Financing business projects with investments and credit instruments. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2022. Volume 7. № 1, pp. 135-142.

Abstract

The article presents the study of the formation of financial support models for business projects and identifies key success factors in creating investment attractiveness for different groups of participants. It is proved that the theoretical basis of the research allows to expand the subject area and attract synergies, integration models and block algorithms of interaction between individual participants in the formation of financial resources for business projects (investment, credit) while expanding the use of financial aggregates. The factors influencing the construction of financial mechanisms for business projects are presented, the factors in terms of positive and negative consequences are given, some ways of developing financial instruments to attract resources and opportunities to eliminate certain risks and threats are proposed. The levers of funding for different groups are outlined, in particular, depending on the urgency of the project, industry and business, the involvement of participants in government or commercial organizations, the level of competitiveness of the project, the ability to use financial resources and social responsibility in general. The results of the study represent the essential content and possibilities of applied use of the basic tools of financial mechanisms: project financing, bank lending, investment and their subtypes. Mechanisms and algorithms for combining individual tools taking into account the stages of the life cycle and with the possibility of attracting investment in the process of conducting business projects are proposed. More real investment areas of attracting financial investments are presented on real examples to solve urgent issues of overcoming the crisis and ensuring the development of the economic system of the country and regions in the current conditions. Attention is paid to the study of the peculiarities of attracting financial support through state support programs, grant programs from domestic and foreign organizations with an understanding of their relevance in today's uncertainty and the importance of socially oriented entrepreneurship.

Key words: business project, financial system, project financing, investment attractiveness, credit management, integration mechanisms, resource provision, efficiency.

JEL classification: D92; G11; G24; O22; O23

Вступ

Існуючі механізми фінансового забезпечення бізнесу мають розширений перелік інструментів та напрямів отримання відповідних ресурсів. Однак в сучасних умовах невизначеності постає низка питань щодо процедур та визначення ресурсного наповнення. Більш того, кризова ситуація найближчого року в економічній системі країни формує окремі передумови для пролонгації бізнес-процесів для забезпечення

довгострокових перспектив розвитку, з розумінням, що сформовані фінансові ресурси для бізнесу в короткостроковому періоді є вичерпними і не завжди поповнюватимуться за визначеним графіком. Крім того, особливості сучасного бізнесу мають при визначенні необхідної ресурсної бази враховувати загальну економічну ситуацію в країні, рівень інфляції, рівень державної підтримки та можливості залучення закордонної підтримки, рівень конкурентоспроможності бізнесу загалом, як в межах локального чи національного ринків, так і з перспективами виходу компаній на міжнародні ринки. Таким чином, створення інтегрованих моделей та можливих алгоритмів реалізації процедур залучення фінансових інструментів для забезпечення розвитку бізнес-проектів та компаній із урахуванням окремих можливих сценаріїв актуалізує необхідність проведення аналітичних досліджень в даній площині.

Проблемам фінансового забезпечення різних сфер та окремих об'єктових ринків в межах вітчизняної економічної системи присвячено багато праць провідних вчених, аналітиків. Крім того, залучення фінансового інструментарію та його компонентів зі сфери фінансового забезпечення до сфери окреслення напрямів розвитку бізнес-процесів розширює не лише завдання, які постають перед дослідниками, а й предметну область, що дозволяє більшою мірою спиратись на результати наукових досліджень в різних сферах з метою опрацювання інтегрованих моделей та впровадження агрегативних механізмів впливу різних компонентів, складових, блоків при створенні процедур реалізації бізнес-проектів.

Підвищення актуальності фінансування з використанням різного процедурного забезпечення створює низку окремих напрямів розвитку фінансових систем в частині моделювання механізмів та окреслення архітектурної побудови їх структур. Використання традиційного чи інноваційного інструментарію фінансового забезпечення бізнес-процесів в першу чергу вимагає визначення не лише ефекту впроваджених ринкових активностей, а більшою мірою наявності аналітичних результатів спроможності компанії до ефективного залучення інвестиційних ресурсів у виробничо-комерційній діяльності [1]. Особлива увага в існуючих наукових джерелах приділяється дослідженням компонентів фінансового інструментарію, зокрема: державному та банківському кредитуванню як базових компонентів традиційних можливостей залучення капіталу, та окремим інноваційним можливостям інвестування – залученню венчурного фінансування (венчурні фонди), мезонінне інвестування, краудфандинг, модель ЗФ, IPO (первинне публічне розміщення акцій) тощо. Представлені моделі мають спільну окрему мету – фінансування бізнес-проектів різних галузей, але мають також певні відмінності у механізмах залучення коштів та певні особливості при залученні на різних етапах життєвого циклу бізнес-проекту [2–4]. Залучення фінансового інструментарію також вимагає проведення досліджень не лише на рівні вітчизняного забезпечення, а й пошуку альтернатив та програм в рамках міжнародного співробітництва на засадах вже існуючих практик грантових донорських програм, долучення до міжнародних фінансово-кредитних програм та інших альтернативних інструментів міжнародного фінансування та успішних результатів функціонування міжнародних фінансових центрів [5].

Формулювання цілей статті

Оформлення комбінованих моделей фінансового забезпечення бізнесу кризь призму необхідності підвищення інвестиційної привабливості проектів й залучення кредитних механізмів підтримки та створення архітектоніки взаємодії складових фінансового механізму компанії в умовах різного фінансового забезпечення вимагає подальших досліджень та пошуку нових фінансових рішень з метою прикладного використання в різних сферах, з різними ринковими активностями та різними комерційними можливостями.

Виклад основного матеріалу

Окреслення фінансових важелів за традиційною та інноваційною методикою створення моделей підвищення інвестиційної привабливості компаній вимагає змістовного дослідження з опрацюванням методами стратегічного аналізу можливостей залучення окремих фінансових інструментів до бізнес-проектів. Одночасно слід зазначити, що існують можливості комбінованого використання різних фінансових інструментів в якості інтегрованого механізму фінансової підтримки бізнесу. Результатом запровадження комбінованих механізмів є синергічна модель розвитку компанії. Забезпечення синергії має відбуватись одночасно в розрізі не лише моделювання фінансового інструментарію, а й налагодження системи розвитку корпоративного управління через фінансові аспекти [6]. Крім того ефект синергії при залученні фінансових механізмів зовнішнього забезпечення має нівелювати існуючі загрози та ризики у недопущенні втрати бізнес-незалежності проекту чи втрати бізнесу, загалом. Тому актуалізація інтересів всіх залучених стейкхолдерів є первинною ланкою при побудові архітектури фінансового механізму бізнес-проекту, яка одночасно даватиме змогу створити комбінації для розгалуження фінансової моделі з наявними багатовекторними цілями учасників та зосередити увагу на базовому інституційному забезпеченні фінансової моделі.

Інституційне забезпечення фінансового сектору в існуючих умовах невизначеності останніх років (світова пандемія, військовий стан тощо) одночасно викликає необхідність не лише створення оновлених моделей фінансового забезпечення проектів, а й врахування особливостей інших чинників соціально-економічного характеру. Розуміння розвитку бізнес-проекту має зосереджуватись не лише на формуванні конкурентних переваг, а й на залученні регулюючих інструментів. Крім того, виокремлення процедур створення фінансових моделей для проекту безперечно є пов'язаним з базовими параметрами інституційного забезпечення. Останнє, в свою чергу, являє собою компоненту взаємозв'язків з інвестиційним кліматом, корпоративним управлінням та економічним зростанням [7]. При чому варто зазначити, що основні орієнтири впровадження новітніх стандартів корпоративного управління в сфері фінансів знаходяться у площині механізмів функціонування фінансового ринку. Запровадження результативного корпоративного управління в сфері фінансів при опрацюванні бізнес-проектів здійснюється за умов розвитку надійного управлінського механізму на засадах створення збалансованої реалістичної стратегії забезпечення конкурентоспроможного розвитку проекту, відкритість та прозорість в компанії, хеджування ризиків та нівелювання конфлікту інтересів всіх учасників та ін. [8]. Фінансові механізми в такому розумінні створюють ширше розуміння фінансового інструментарію при формуванні бізнес-проектів і таким чином забезпечує інтеграційну складову між окремими функціональними системами компанії.

Функціонал фінансового забезпечення бізнес-проектів на засадах синергії з системами корпоративного управління будується на компонентному підході з точки зору механізмів стратегічного управління. Крім того, одним з видів розвитку даного підходу є можливим залучення інструментів проектного фінансування, зокрема, через створення окремої організації – ініціатора фінансування для формування інвестиційного портфелю з окресленням ризиків, витрат та доходів самого бізнес-проекту та економічних результатів для новоствореної підприємницької структури. Така структура створюється з метою залучення фінансових інвестицій та кредитних ресурсів на вигідних умовах для кожного учасника бізнес-проекту [9].

Залучення до проектного фінансування банківського сектору створює можливості для розширення фінансових джерел банківського (інвестиційного) кредитування, банківського проектного фінансування, дольової участі потенційних партнерів у вигляді прямих інвестицій, облігаційна діяльність, механізми первинного

публічного розміщення акцій. Наразі найбільша увага приділяється трьом першим напрямкам [10]. Якщо розглядати банківське кредитування з метою фінансування бізнес-проектів, слід зазначити, що ринкові переваги передбачають простоту технологій та можливості схематичного отримання фінансів, тобто чітко визначені фінансові обсяги й терміни фінансування. Таким чином, архітектура створеного бізнес-проекту матиме повноцінне заплановане фінансове забезпечення й одночасне фінансове втручання в управлінський функціонал від банківської установи (за рахунок банківського відстеження принципів цільового використання вкладених ресурсів та, зазвичай, наявного контролю за процесом комерційної діяльності). Умовами залучення банківського кредитування неможливим є також нівелювання тиску від регулюючої функції кредиторів з урахуванням функціонального навантаження механізмів проектного фінансування в частині приєднання представника банку до організаційної структури управління компанією.

Наявні недоліки та переваги такого кредитування мають стати вирішальними при алгоритмізації діяльності бізнес-проекту з окресленням сильних та слабких сторін, можливостей та загроз, а також розширенням методики SWOT-аналізу доповнення компонентами результативності залучення даного інструментарію, тобто окреслення кінцевого впливу та опрацювання позиції щодо залучення кредитних ресурсів чи відмову від банківського кредитування.

Іншим базовим традиційним напрямом фінансового забезпечення бізнес-проектів є залучення інвестиційного інструментарію [11-13]. Особливості створення інвестиційних портфелів та підвищення інвестиційної привабливості бізнес-проекту, на відміну від процедур створення проекту під фінансування на засадах банківського кредитування, має на меті не лише проведення аналітичних досліджень і презентацію економічних результатів з прорахунком основних фінансових показників, а вимагає більшої демонстрації ринкової вагомості проекту.

Залучення інноваційних підходів до інвестиційного забезпечення бізнес-проектів відбувається на основі різних моделей. Більшою мірою серед них є можливим застосування такої моделі, як 3F, яка забезпечує передумови залучення венчурного капіталу, формування мезонінного моделювання, краудфандингові проекти тощо. Змістовне наповнення моделювання на засадах 3F являє собою первинні можливості залучення інвестицій до бізнес-проекту, основними інвесторами в даній моделі виступатимуть члени родини та друзі. Слід розуміти, що не лише з теоретичної приналежності, а й з можливостей практичного використання дана модель має більше можливостей для забезпечення первинної стадії створення проекту з ідейним розумінням його подальшого розвитку та посилення наступних інвестицій вже від професійних інвесторів. Маючи свої переваги, зокрема лояльність перших інвесторів, відсутність чітких презентацій чи звітів, полегшена процедура отримання фінансування з наявним превалюючим людським фактором, довіра інвесторів та відсутність контролю за процесами провадження виробничо-комерційної діяльності та ін., необхідно зазначити й недоліки у залученні таких інвестицій. По-перше, це відсутність спорідненості у поглядах на бізнес між учасниками, що може впливати не лише на рівень чи терміни фінансування, а й на можливості подальшого розвитку та поповнення необхідними фінансовими ресурсами в процесі провадження діяльності. По-друге, варто розуміти можливий вплив на проєкт людського фактору при втраті позитивних відносин з інвестором, що може проявитись у проблемах фінансування та призвести до елімінації самого проєкту повністю. По-третє, проведення аналітичних досліджень можливих ризиків та загроз для результативного провадження проєкту із залученням даної моделі фінансування має сприйматись більш відповідально, з розумінням того, що такі інвестори не є повноцінними бізнес-партнерами, тому не завжди розумітимуть отримані негативні наслідки від проєкту та, таким чином, досить негативним фактором

даної моделі виступатиме відмова від традиційної чіткої стратегії ведення бізнесу і послаблення необхідних імперативів бізнес-процесів. Слід також враховувати прерогативи фінансування короткотермінових бізнес-проектів з метою нівелюванням часових чинників впливу умов невизначеності та інших пов'язаних чинників.

Розуміння даної моделі дозволяє стверджувати, що залучення інвестицій є необхідним лише для початкової стадії створення бізнес-проекту, при подальшій діяльності слід використовувати стандартизовані та обґрунтовані моделі інвестування в форматі «бізнес-бізнес». Останні окреслюватимуть чіткій бізнес-план, терміни фінансування, враховуватимуть всі можливі ризики та загрози, а також своєчасно попереджуватимуть про всі наслідки та розподілятимуть відповідальність за окресленими форматами та нормами.

Можливості залучення фінансових ресурсів збільшуються відповідно до вагомості проекту – за соціальною складовою для розвитку окремих ринкових сегментів, окремих територій, окремих верств населення тощо.

Так, наприклад, кризова ситуація 2020 року, спричинена світовою пандемією, створила більш привабливий інвестиційний профіль для фінансової підтримки бізнес-проектів за моделлю 3F через соціальну складову. Кризова ситуація 2022 року в Україні привернула увагу до вирішення першочергових завдань – обороноздатність, продовольча безпека, енергозабезпечення, соціальна відповідальність. Таким чином, за таких умов більш інвестиційно привабливими бізнес-проектами будуть за програмами фінансування, чи вітчизняними, чи закордонними, саме ті, які спрямовані на вирішення питань актуальних сфер. Крім того, постійний динамічний розвиток соціально-економічних систем різних країн все більшою мірою переводить акценти у балансі «економічна ефективність – соціальна відповідальність бізнесу» в бік останнього. Хоча й важливість залучення економіко-математичних моделей при визначенні показників економічної ефективності вкладення інвестицій має місце, наразі більшої уваги заслуговують методи сценаріїв чи експертних оцінок при визначенні результативних важелів доцільності фінансування бізнес-проектів.

Побудова дієвих фінансових моделей створює платформу для залучення інтеграційних інструментів. В такому форматі презентація бізнес-проекту створюється для різноспрямованої цільової аудиторії, зокрема застосовуються механізми поділу на блоки, в яких фінансова складова більшою мірою стосуватиметься банківського кредитування з розумінням результуючих фінансових показників, які мають інтерес для банків, та соціальна складова – в якості одночасного залучення спеціалізованих програм підтримки для бізнесу. Слід розуміти, що саме дієвість представленої інтеграційної моделі залучення фінансових ресурсів через одночасне формування стратегій кредитного менеджменту та інвестиційного портфелю підтримки розвитку за алгоритмом запровадження до проекту матиме можливість продовження терміну функціонування бізнес-проекту від коротко- до довгострокового. Більш того, фінансова ідея поєднання інструментів кредитування та подальшого інвестування (чи навпаки) забезпечуватиме перший етап життєвого циклу розвитку бізнес-проекту з метою представлення первинних (пілотних) результатів для залучення додаткового розширеного фінансування проекту.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Інвестиційна привабливість та фінансове забезпечення бізнес-проектів має першочергове значення при створенні нових моделей поєднання існуючих фінансових практик з розвитком відповідальності бізнесу. Слід розуміти, що інвестиційна привабливість в переважній більшості бізнес-проектів створюється не фінансовими показниками, а саме інноваційністю бізнес-ідеї та її соціальною значимістю. В останні роки фінансовий ринок в частині інвестування проектів має найбільше перенасичення

через посилення стартап-руху в Україні та закордоном. Одночасно фінансові можливості програм та фондів (державних та комерційних), які є основними інвесторами для проєктів малого та середнього бізнесу, мають повільніші темпи зростання обсягів вкладення інвестицій порівняно з темпами росту рівня інфляції і, таким чином, рівня витрат для провадження виробничо-комерційної діяльності за проєктом. Тому при розробці економічної складової доцільним є запровадження блокової системи з можливістю залучення різних асигнувань від різних потенційних партнерів та учасників на різних етапах життєвого циклу бізнес-проєкту.

Зосередження уваги на визначених інструментах інвестиційної та кредитної системи є потенційно можливими, але їх використання має свої переваги й недоліки в бізнес-процесах. Запровадження результуючого рішення про залучення того чи іншого фінансового інструменту до бізнес-проєкту має мати аналітичне підґрунтя та повною мірою стратегію управління, враховуючи фінансові показники, всі сильні та слабкі сторони, а також окреслені шляхи подолання потенційних загроз та ризиків. Крім того, моделювання фінансового забезпечення бізнес-проєкту має враховувати можливості інтеграції та синергії залучення окремих інструментів та оцінювати ефект від поєднання для умов коротко- чи довгострокового кредитування. Таким чином, визначення алгоритмів фінансування бізнес-проєктів має включати повний спектр аналітичних моделей з визначеними компонентами кожного залученого фінансового інструмента.

Список літератури

1. Захаркін О.О., Захаркіна Л.С., Соломко Ю.О., Івницька К.С. Аналіз традиційних та інноваційних інструментів фінансування суб'єктів господарювання. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2020. № 2. С. 55-64. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.2-06.
2. Холоменюк І. М. Джерела та проблеми фінансування розвитку малого та середнього бізнесу : вітчизняний та закордонний досвід. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. Випуск 16. С. 119-122.
3. International Finance Corporation. SME Governance Guidebook. 2019. Режим доступу: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/ifc+cg/resources/guidelines_reviews+and+case+studies/sme+governance+guidebook
4. Іоргачова М.І., Ковальова О.М., Коцюрубенко Г.М. Вартісно-орієнтоване управління в системі корпоративного управління компанією. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 111-115.
5. Чемчикаленко Р. Аналіз можливості фінансування діяльності малого та мікробізнесу Харківської області шляхом залучення міжнародного фінансового капіталу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-44>
6. Бугров О., Бугрова О., Лук'янчук І. Синергетична модель розвитку у контексті фінансових аспектів корпоративного управління. *Економіка та держава*. 2021. № 5. С. 108-118. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.5.108>.
7. Кифяк В. І., Карп А. Г. Інституційне середовище корпоративного управління як фактор розвитку економіки. *Підприємництво і торгівля*. 2021. № 32. С. 26-32. <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2021-32-04>
8. Lemishko O. Directions for improving corporate governance. *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Finance: theory and practice»*. К.: National Aviation University. 2021. P.134-136.
9. Кухарчук І. О., Сілко А. Б. Проєктне фінансування в Україні: перспективи розвитку. *Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020: тези доп. міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Дніпро: ДДАЕУ. 2020. Т. 1. С. 578-580.
10. Мякишевська О. М. Інвестування девелоперських проєктів за участю банків. *Пріоритети фінансово-економічного управління: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Одеса: Східноєвропейський центр наукових досліджень. 2021. С. 70 – 72.
11. Васильчук І. П., Соколов А. О. Інвестиції бізнесу у сталий розвиток: кращі практики вітчизняних компаній. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 46-52.
12. Левковець О.М. Інвестиційний бізнес-консалтинг: зміст, технології, потенціал. *Економічна теорія та право*. 2019. Вип. 4(39). С. 65-82.
13. Коваленко В. В. Державне регулювання фінансово-інвестиційної підтримки малого та середнього бізнесу. *Modern Economics*. 2020. № 24. С. 81-87. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-13).

References

1. Zakharkin, O.O., Zakharkina, L.S., Solomko, YU.O., Ivnyts'ka, K.S. (2020). «Analysis of traditional and innovative tools for financing businesses». *Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika*. no. 2, pp. 55-64. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.2-06.
2. Kholomenyuk, I. M. (2016). «Sources and problems of financing the development of small and medium business: domestic and foreign experience». *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Issue 16, pp. 119-122.
3. International Finance Corporation. SME Governance Guidebook. (2019). Available at: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/ifc+cg/resources/guidelines_reviews+and+case+studies/sme+governance+guidebook
4. Iorhachova, M.I., Koval'ova, O.M., Kotsyurubenko, H.M. (2020). «Cost-oriented management in the corporate governance system of the company». *Ekonomika ta derzhava*. no. 5, pp. 111—115.
5. Chemchukalenko, R. (2021). «Analysis of the possibility of financing the activities of small and micro businesses in the Kharkiv region by attracting international financial capital». *Ekonomika ta suspil'stvo*. Issue 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-44>
6. Buhrov, O., Buhrova, O., Luk'yanchuk, I. (2021). «Synergetic model of development in the context of financial aspects of corporate governance». *Ekonomika ta derzhava*. no. 5, pp. 108-118. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.5.108>.
7. Kyfyak, V. I., Karp, A. H. (2021). «Institutional environment of corporate governance as a factor in economic development». *Pidpryyemnytstvo i torhivlya*. no. 32, pp. 26-32. <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2021-32-04>
8. Lemishko, O. (2021). Directions for improving corporate governance. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Finance: theory and practice». National Aviation University. Kyiv. pp.134-136.
9. Kukharchuk, I. O., Silko, A. B. (2020). «Project financing in Ukraine: prospects for development». *Rozvytok osvity, nauky ta biznesu*. [Development of education, science and business]. *Proceeding of results 2020: abstracts add. international scientific and practical Internet conference*. Dnipro: DDAEU. Vol. 1. Pp. 578-580.
10. Myakyshevs'ka, O. M. (2021). «Investing in development projects with the participation of banks». *Priorytety finansovo-ekonomichnoho upravlinnya*. [Priorities of financial and economic management]. *Proceeding of materials of the International Scientific and Practical Conference*. Odesa: Scientific Research Center of European Research, pp. 70-72.
11. Vasylychuk, I. P., Sokolov, A. O. (2021). «Business investment in sustainable development: best practices of domestic companies». *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. no. 1, pp. 46-52.
12. Levkovets', O.M. (2019). «Investment business consulting: content, technologies, potential». *Ekonomichna teoriya ta pravo*. Issue 4(39), pp. 65-82.
13. Kovalenko, V. V. (2020). Derzhavne rehulyuvannya finansovo-investytsiynoyi pidtrymky maloho ta seredn'oho biznesu. [State regulation of financial and investment support for small and medium-sized businesses]. *Modern Economics*. (electronic journal). no. 24, pp. 81-87. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-13).

Стаття надійшла до редакції 20.12.2021 р.